യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 063

ശ്രീരാമ ഉവാച .
തവ സ്ത്രിയാ്സ്വരൂപേണ ദേഹേനാഭൂത്തയാ കഥമ് .
കഥമുച്ചാരിതാസ്തത്ര വർണാഃ കചടതാദയഃ .. 1
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
വർണേഷു ഖശരീരാണാം വർണാഃ കചടതാദയഃ .
കദാചനാപി നോദ്യന്തി ശവാനാമിവ കേന ച .. 2
വർണോച്ചാരോ്ഭവിഷ്യച്ചേത്പ്രകടാർഥസ്തതഃ ക്വചിത് .
സ്വപ്നേഷ്വന്വഭവിഷ്യത്തം വിനിദ്രഃ പാർശ്വഗോ ജനഃ .. 3
തസ്മാന്ന കിംചിത്സ്വപ്നേഷു തത്സത്യം ഭ്രാന്തിരേവ സാ .
ചിന്മാത്രാകാശകചനം തത്തഥാ ഖേ സ്വഭാവജമ് .. 4
തദേന്ദുകാർഷ്ണ്യഖതനുശിലാഗേയാദിതാം ഗതാഃ .
ഇവാഭാന്തി ചിദാകാശാസ്തഥാ ദേഹരവാദയഃ .0 5
തച്ചിദാകാശകചനം യന്നാമ സ്വപ്നവേദനേ .
ആകാശമേവ നഭസഃ കചനം വിദ്ധി നേതരത് .. 6
യഥാ സ്വപ്നസ്തഥൈവേദം ജാഗ്രദഗ്രേ വ്യവസ്ഥിതമ് .
ആകാശമപ്യനാകാശം യഥൈവേദം തഥൈവ തത് .. 7
യഥാ കചതി തച്ചാരു ചേതനം ചതുരം തഥാ .
യഥാ സ്ഥിതം തദേവേദം സത്യം സ്ഥിരമിവ സ്ഫുരത് .. 8
ശ്രീരാമ ഉവാച .
ഭഗവൻസ്വപ്ന ഏവേദം കഥം ജാഗ്രദവസ്ഥിതമ് .
അസത്യമേവ സത്യത്വമിവ യാതം കഥം ഭവേത് .. 9
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ശൃണു സ്വപ്നമയാന്യേവ കഥം സന്തി ജഗന്ത്യലമ് .
നാന്യാനി ന ച സത്യാനി ന സ്ഥിരാണി സ്ഥിതാനി ച .. 6.2.63.10
അനുഭൂതാനി ബീജാനി ബീജരാശാവിവാമ്വരേ .
അന്യാന്യന്യാനി താന്യേവ സമാനി ന സമാനി ച .. 11
പ്രത്യേകമന്തരന്യാനി തഥൈവാഭ്യുദിതാനി ച .
പരസ്പരമദൃഷ്ടാനി ബഹൂനി വിവിധാനി ച .. 12
അന്യോന്യം താനി സർവാണി ന പശ്യന്ത്യേവ കിംചന .
ജഡാനീവൈകരാശീനി ബീജാനീവ ഗലന്ത്യപി .. 13
വ്യോമാത്മത്വാന്ന ഗഗനം ന വിദന്തി പരസ്പരമ് .
അപി ചേതനരൂപാണി സുപ്താനീവ നിരന്തരമ് .. 14
സുപ്താഃ സ്വപ്നജഗജ്ജാലമഹനി വ്യവഹാരിണഃ .
അസുരാ നിഹതാ ദേവൈസ്തേ സ്വപ്നജഗതി സ്ഥിതാഃ .. 15
അജ്ഞാനാന്ന ഗതാ മുക്തിം ന ജാഡ്യാജ്ജഡതാമിതാഃ .
ന ദേഹവന്തഃ കിം സന്തു വിനാ സ്വപ്നജഗത്സ്ഥിതേഃ .. 16

സുപ്താഃ സ്വപ്നജഗജ്ജാലേ സ്വാചാരവ്യവഹാരിണഃ .
പുരുഷാ നിഹതാഃ പുംഭിസ്തേ തഥൈവ വ്യവസ്ഥിതാഃ .. 17
നിർമോക്ഷാ നിഃശരീരാസ്തേ ചേതനാവാസനാന്വിതാഃ .
ദൃഷ്ടം സ്വപ്നജഗജ്ജാലം വിനാ ച ക്വ വസന്തു തേ .. 18
സുപ്താഃ സ്വപ്നജഗജ്ജാലവ്യവസ്ഥാചാരചാരിണഃ .
യേ ഹതാ രാക്ഷസാ ദേവൈസ്തേ യഥൈവ വ്യവസ്ഥിതാഃ .. 19
ഏവം യേ നിഹതാ രാമ കിം തേ കുർവന്തി കഥ്യതാമ് .
അജ്ഞത്വാന്ന ഗതാ മുക്തിം ചേതനാന്ന ദൃഷത്സ്ഥിതാഃ .. 6.2.63.20
സാദ്ര്യബ്ധ്യുർവീജനം ദൃശ്യമിദം സർവം യഥാസ്ഥിതമ് .
ചിരായാനുഭവന്ത്യേതേ യഥേമേ വയമാദൃതാഃ .. 21
തേഷാം കല്പജഗത്സംസ്ഥാ യഥാസ്മാകം തഥൈവ താഃ .
അസ്മാകം ജഗതീസംസ്ഥാ യഥാ തേഷാം തഥൈവ ച .. 22
ഏതേഷാം സ്വപ്നപുരുഷാസ്ത ഏവേമേ വയം സ്ഥിതാഃ .
യേ ച തേ നാമ സംസാരാസ്തേഭ്യ ഏകമിമം വിദുഃ .. 23
തേ സ്വപ്നപുരുഷാസ്തേഷാം സത്യാ ഏവാനുഭൂതിതഃ .
ആത്മനോഽപി പരസ്യാപി സർവഗത്വാച്ചിദാത്മനഃ .. 24
യഥാ തേ സ്വപ്നപുരുഷാഃ സത്യമാത്മന്യഥാഽപരേ .
തഥാപി സ്വപ്നപുരുഷാഃ സത്യമേവ തഥൈവ തേ .. 25
സ്വസ്വപ്നപുരപൗരാ യേ ത്വയാ ദൃഷ്ടാസ്തഥൈവ തേ .
സ്ഥിതാസ്തത്ര തഥാദ്യാപി ബ്രഹ്മ സർവാത്മകം യതഃ .. 26
പ്രബോധേഽപി ഹി ഭിദ്യന്തേ സ്വപ്നഭാവാ യഥാ സ്ഥിതാഃ .
തഥാ സ്ഥിത്യാനുഭൂയന്തേ പരബ്രഹ്മതയാഥവാ .. 27
സർവം സർവാത്മ സർവത്ര സർവദാസ്തി തഥാ പരേ .
യഥാ ന കിംചിന്നാകാശേ ന ക്വചിന്ന ച ഹന്യതേ .. 28
നിരന്തരേ പരാകാശേ നിരന്തേ ച വിനോദയേ .
നിരന്തേ ചിത്തസംഘാതേ നിരന്തേ ജഗതാം ഗണേ .. 29
പ്രത്യാകാശകലാകോശം പ്രതിസംസാരമണ്ഡലമ് .
പ്രതിലോകാന്തരാകാരം പ്രതിദ്വീപം ഗിരിം പ്രതി .. 6.2.63.30
പ്രതിമണ്ഡലവിസ്താരം പ്രതിഗ്രാമം പുരം പ്രതി .
പ്രതിജന്തു പ്രതിഗൃഹം പ്രതിവർഷം യുഗം പ്രതി .. 31
യാവന്തോ യേ മൃതാഃ കേചിജ്ജീവാ മോക്ഷവിവർജിതാഃ .
സ്ഥിതാസ്തേ തത്ര താവന്തഃ സംസാരാഃ പൃഥഗക്ഷയാഃ .. 32
തേഷാമന്തർജനാഃ സന്തി ജനം പ്രതി പുനർമനഃ .
പുനർമനഃ പ്രതി ജഗജ്ജഗത്പ്രതി പുനർജനഃ .. 33
ഇത്ഥമാദ്യന്തരഹിത ഏഷ ദൃശ്യമയോ ഭ്രമഃ .
ബ്രഹ്മൈവ ബ്രഹ്മവിത്പക്ഷേ നാത്രേയത്താസ്തി കാചന .. 34

കുഡ്യേ നഭസ്യുപലകേ സലിലേ സ്ഥലേഽന്ത
ശ്ചിന്മാത്രമസ്തി ഹി യതസ്തദശേഷവിശ്വമ് .
തദ്യത്ര തത്ര ജഗദസ്തി കുതോഽത്ര സംഖ്യാ
തജ്ജ്ഞേഷു തത്പരമഥാജ്ഞമനഃസു ദൃശ്യമ് .. 35

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ജഗത് തത്ത്വൈ+ക്യ+പ്രതിപാദന-നാമ+ ത്രിഷഷ്ടി-തമഃ സർഗഃ ..63 ..

ഓം

****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
17.12.2023